

NEVZAT SAYIN
DÜŞÜNCELER/İŞLER
THOUGHTS/WORKS

YAPI KREDİ YAYINLARI - 9999

NEVZAT SAYIN
DÜŞÜNCELER/İŞLER
THOUGHTS/WORKS

Kitap tasarımı Book design

NEVZAT SAYIN

DİLARA SEZGİN

Uygulama/ Görsel Editör

Application/Visual Editor

DİLARA SEZGİN

Düzeltili Proofreading

FİLİZ ÖZKAN

Çeviri Translation

MELİS ŞEYHUN ÇALIŞLAR

LINDA STARK [312-317]

Baskı ve Cilt

Printing and Binding

UMUR BASIM

Dudullu O.S.B. Mahallesi

2. Cadde, 5, Ümraniye

34776 İstanbul, Turkey

SERTİFİKA NO 99999

1. baskı: İstanbul, Mart 2019

1st edition: İstanbul, March 2019

ISBN 978-975-111111-1-1

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık

Ticaret ve Sanayi A.Ş.

İstanbul, 2019

SERTİFİKA NO 12334

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık

Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Yapı Kredi Kültür Merkezi

İstiklal Caddesi No. 161

Beyoğlu 34433 İstanbul

<http://yapikrediyayinlari.com>

ykykultur@ykykultur.com.tr

Fotoğraflar Photographs

CEMAL EMDEN

066-071, 074-075, 080-081, 088-093,

096-097, 100-103, 105, 106-107,

109, 115, 119-123, 135-145, 148-151,

160-165, 222-223, 226-229, 252,

254-261, 272-273, 275, 277, 282-295,

422-435, 609, 611-613, 624-627,

686-687, 690-701.

ENGİN GERÇEK/STUDIO MAJO

358-367, 569, 572-579, 614-618,

620-622, 624, 640-641, 652-653, 708,

710-711, 747-765, 812-813, 816-835,

880-881, 886-997.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİ. ARŞİVİ

ARCHIVE OF İSTANBUL BILGI UNI.

595, 604-605, 651, 687.

SAMİ METİN ULUDOĞAN

042-051, 053, 054-055, 146-147,

314-315, 318-327, 372, 374-375,

379-381, 384-385, 655-657, 659, 662,

664-671, 682-683, 730-739, 786-787.

ŞENER YILMAZ ASLAN

382-383, 387-389.

Belirtilenler dışında tüm fotoğraflar

NSMH arşivine aittir.

All the photographs except from the

signified, belong to NSMH archive.

Kaynak gösterilerek tanıtım için

yapılacak kısa alıntılar dışında

yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir

yolla çoğaltılamaz.

Except for brief quotations in a review,

this book may not be reproduced without

the prior written permission of

the publisher.

NEVZAT SAYIN

DÜŞÜNCELER

İŞLER

THOUGHTS

WORKS

2004—2018

İçindekiler Contents

NEVZAT SAYIN: Düşünceler/İşler Üzerine On Thoughts/Works	006
İHSAN BİLGİN: Tutkulu Bir Otodidakt A Passionate Autodidact	018
SEÇİLMİŞ İŞLER SELECTED WORKS 2004–2008	032
Zeytinli Matris Olive Matrix	034
Zeytinlikte İkiz Ev Twin Houses in Olive Grove	056
Göksu'da Ofis Yapısı Office Building in Göksu	064
Yahşibey 4. Ev Yahşibey House 4	076
Emre Senan Tasarım Vakfı Emre Senan Design Foundation	098
Yahşibey 5.–6. Ev Yahşibey House 5–6	110
Umur Basım Umur Printing House	124
Evidea Konutları Evidea Housing	152
Akbük Konutları Akbük Housing	168
Torba Evleri Torba Houses	192
Gümüşhane Kültür Merkezi Gümüşhane Cultural Center	202
Tepe Narcity Yerleşkesi Tepe Narcity Settlement	218
SEV İlköğretim Kampüsü SEV Primary School Campus	230
FMV Ayazağa Kampüsü FMV Ayazağa Campus	244
Merit Gemicilik Genel Müdürlüğü Merit Shipping Headquarter	250
The Seed Konser Salonu The Seed Concert Hall	262
İHSAN BİLGİN: Sayın'ın "Yumurta"sı: Temelsiz Bina, Binasız Temel Olur mu?	296
Sayın's "Egg": Can There Be a Building Without Foundation or Foundation Without Building?	
İzmir Opera Evi İzmir Opera House	302
Conta Fabrikası The Gasket Factory	312
Ataşehir Finans Merkezi Ataşehir Financial Center	328
Erbil Konsoloslugu Consulate of Erbil	334
İzmir AVM ve Konut İzmir Mall and Residence	342
Doğan Holding Yönetim Binası Doğan Holding Headquarters	348
Küçükyalı Apartmanı Küçükyalı Apartment Building	368
NSMH Ofis NSMH Office	376
Ula'da Bal Fabrikası Honey Factory in Ula	390
Tepe Narlife Konut Yerleşkesi Tepe Narlife Housing	416
Beykoz Üniversitesi Beykoz University	436
İzmir Kıyı Projesi İzmir Coastal Development	446
Al-Afaf Alışveriş Merkezi Al-Afaf Shopping Mall	460

Malatya Camii Malatya Mosque	472
Aziz Yahya Manastırı Monastery of St. John	494
Fethiye Cemevi/Cami Fethiye Djemevi/Mosque	516
Kişisel Bir Ofis A Personal Office	524
Taksim Meydanı Düzenlemesi Renovation of Taksim Square	528
Fener Ayvansaray Kentsel Dönüşüm Projesi Fener Ayvansaray Urban Transformation Project	536
İTO ve Çevresinin Düzenlenmesi Renovation of ITO and Surroundings	548
Lapishan Ofis Yapısı Lapishan Office Building	564
Halkapınar Tekel Kampüsü Halkapınar Tekel Campus	580
Santralİstanbul Santralİstanbul	594
Santralİstanbul Eğitim Yapısı E1 Santralİstanbul Educational Building E1	606
Santralİstanbul Eğitim Yapısı E2 Santralİstanbul Educational Building E2	616
Santralİstanbul Eğitim Yapısı E3 Santralİstanbul Educational Building E3	620
Santralİstanbul Eğitim Yapısı E4 Santralİstanbul Educational Building E4	640
İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İstanbul Bilgi University Faculty of Architecture	644
Santralİstanbul Çağdaş Sanatlar Merkezi Santralİstanbul Contemporary Arts Center	684
Santralİstanbul Öğrenci Kafeteryası 1 Santralİstanbul Student Cafe 1	702
Santralİstanbul Öğrenci Kafeteryası 2 Santralİstanbul Student Cafe 2	706
Santralİstanbul Öğrenci Kafeteryası 3 Santralİstanbul Student Cafe 3	712
Erdoğan Evi Erdoğan House	720
Büyükkada Antika Evi Büyükkada Antika House	728
Balparmak Üretim ve Yönetim Yapısı Balparmak Production and Execution Building	740
Mimarköy Architects' Village	766
Tılabar Evi Tılabar House	782
Argos Otel'de Spa Hamam Spa-Turkish Bath in Argos Hotel	788
Fildişi Sahili'nde Karma Kullanımlı Yapı Mixed Use Building in Ivory Coast	800
Umur Basım GOSB Umur Printing House GOSB	810
Anadolu Üni. Açık Öğretim Fakültesi Anadolu Uni. School of Distance Education	836
Anadolu Üni. Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Anadolu Uni. Faculty of Architecture and Design	848
Sanatorium Sanat Galerisi Sanatorium Art Gallery	874
Actera Group Ofis Yapısı Actera Group Office Building	878
PROJE LİSTESİ LIST OF WORKS	898
NEVZAT SAYIN: Epilog Sonsöz	914

Düşünceler/İşler Üzerine

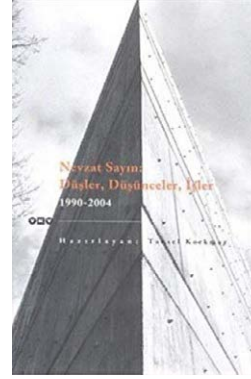
Nevzat Sayın

Mimarların kendileri ve işleri hakkında yazmalarının hep çok zor olduğunu düşünürüm. Kendileri de, işleri de görünür biçimde ortadadır çünkü. Buna rağmen mimarlık çalışmalarını kitap haline getirmek; yapıp ettiklerimizin, hatta kendimizin dışına çıkıp, sondan başa giderek yaptıklarımıza ve kendimize belirli bir mesafeden bakmamızı/bakılmasını sağlıyor ve yazmak da bu işin kaçınılmaz bir parçasına dönüşüyor.

“(Bu) kitabı bir mesleki pratik atlası olarak adlandırabiliriz... Sonuç olarak kitap, Nevzat Sayın’ın yaşamsal uğraşını, bir çağrıya kulak vererek düştüğü yolu resimler ve levhalar yardımıyla anlatıyor”¹ diyordu Tansel Korkmaz 2004 yılında yayımlanan *Düşler, Düşünceler, İşler* kitabının önsözünde.

Kitabın hazırlık sürecindeki konuşmalarımızla beni kişisel tarihime götüren Tansel’in, mimarlığımı “yaşamsal uğraş” olarak tanımlaması benim için zihin açıcı bir değerlendirmeydi. Şimdi, ilk kitaptan 15 yıl sonra ikinci bir kitap hazırlarken daha iyi anlıyorum ne demek istediğini: Mimarlıkla uğraşmak, mimarlık tarihi kadar kendi kişisel tarihimle de ilgilenmemi sağlamıştı. Olanları anlamak ve olacıkları hissetmek, öngörmek ve hatta belirleyebilmek için önemli veriler vardı kişisel tarihimin içinde. Anlamak, anlamlandırmak ve anlatmak birbirinin içine geçen aşamalar halinde anlaşılabilir olmayı da sağlıyordu. Sokrates’le konuşmasında “(..) Düşündüğüm şey yapılabilir; yaptığım şey de anlaşılabilir... Yapıları kura kura kendimi de kurduğuma inanıyorum”² diyen Eupalinos’un hislerime tercüman olduğunu söyleyebilirim.

Biraz geriye giderek, kısaca şöyle anlatabilirim kendi hikâyemi: 1981–1985 aralığında Cengiz Bektaş’la usta–çırak ilişkisi içinde geçen bir çalışma sürecinde mimarlığın yanı sıra “Mavi Yolculuk”larla da desteklenen Antikite’yi, Akdeniz’i ve Ege’yi tanıma gezilerinin ardından tek başıma kaldığımda; 1987’ye kadar mimarlık çalışması sayılabilecek neredeyse hiçbir şey yapmamış, çoğunlukla Antikite ve gelenek konusunda anladıklarımı gözden geçirip pekiştirmek için seyahat etmiş ve fotoğraf çekmişim.

YKY'den çıkan
ilk kitap
First book
published by
YKY
2004

Bedri Rahmi'nin
"Mavi Yolculuk"
izlerinden *Bahk*
Fish from the
traces of the
"Blue Cruise"
1974

On Thoughts/Works

Nevzat Sayın

I often think that it is extremely difficult for architects to write about themselves and their own works. After all, both the architects and their works are visibly obvious. Nevertheless, pouring works of architecture into a book format allows us to step outside of our works and even of ourselves, and look at ourselves –or have others look at us– from a certain distance in retrospect. Writing about that becomes an inevitable part of the job.

“We can call this book an atlas of professional practice... After all, the book portrays Nevzat Sayın’s lifetime engagement and the way he found his calling through pictures and plates,”¹ wrote Tansel Korkmaz in the preface of *Düşler, Düşünceler, İşler* (*Dreams, Ideas, Works*) published in 2004.

Having taken me back into my personal history during our conversations in the early stages of the book, Tansel’s description of my architecture as a “lifetime engagement” was an eye-opening assessment for me. Now, as I’m in the process of publishing a second one fifteen years after the first, I feel I have a better understanding of what she was trying to say. Being engaged in architecture had allowed me to pay as much attention to my personal history as the history of architecture. There was important data in my personal history to understand what was going on and to feel, predict, and even determine what was going to happen. As interlaced phases, understanding, interpreting, and explaining also entailed being intelligible. I can say that he speaks for me when Eupalinos says the following in his conversation with Socrates: “...what I think, is feasible; and what I do is related to the intelligible... by dint of constructing, I truly believe that I have constructed myself...”²

I can rewind a little and tell my own story as follows: After a master–apprentice collaboration with Cengiz Bektaş between 1981 and 1985 that was sustained not only by architecture, but excursions to become familiarized with antiquity, the Aegean, and the Mediterranean with a little help from the “Blue Cruise,” I was left on

[1] *Düşler, Düşünceler, İşler*, Nevzat Sayın, YKY, 2004, s. 45.

[2] *Eupalinos ve Öteki Söyleşimler*, Paul Valéry, YKY, 2000, s. 35.

[1] *Düşler, Düşünceler, İşler*, Nevzat Sayın, YKY, 2004, s. 45.

[2] *Eupalinos ve Öteki Söyleşimler*, Paul Valéry, YKY, 2000, s. 35.

Ne yaptığımı ve ne yapacağımı anlamaya çalıştığım bu süreç, zihinsel olmasa bile örgütsel anlamda sol politikaya bağlılığımın da sonunu getirmişti. 1987–1990 aralığında ise iç mimarlık, mobilya, onarım, sergileme gibi mimarlığın etrafında dolanan ve sonradan mimarlığımı beslediğini fark ettiğim işlerle uğraşmıştım. Bu yüzden bütün bunları “mimarlığa giriş” olarak kabul edip birinci kitaba sadece 1990–2004 aralığındaki çalışmalarını almış, Tansel’in yazısının yanı sıra kitapta yer verdiğimiz bina ve projelerin kendilerine has özelliklerini içeren kısa hikâyelerinin benim hikâyemin içindeki yerlerini anlatmaya çalışmıştım. Her iş doğrudan kendisine ilişkin kısa bir yazıyla anlatılırken aynı zamanda birbirleriyle kurdukları ilişkiler de dile gelmiş oluyor, işlevi ve yeri bambaşka olan yapılar kütle, form, mekân, atmosfer, ayrıntı, malzeme gibi konular bağlamındaki ele alınışlarıyla önemli ortak özelliklere sahip görünüyordu.

Mimarlık yaparken yeni bir işin verileriyle karşılaştığımda, aklımda hazır cevaplar olmadığı için defalarca tekrarladığım sorulardan yola çıkarak, özgün cevabı bulmaya çalışıyor, bulabiliyordum da. Ancak sonuçta her biri kendine has özellikleriyle var olsa dahi tüm yapıları birbirine bağlayan belli belirsiz ama güçlü olduğunu hissettiğim bir ortak paydanın varlığını başkaları gibi ben de yaptıklarımın hepsini birden gözden geçirirken görmüştüm.

“Bu stratejilerde ortak olan hepsinin farklı şekillerde bağlamla (fiziksel, tarihsel, kültürel) uzlaşma stratejileri olmaları: ... var olanla olması gerekenin bir uzlaşması...” diye bitiyordu Tansel’in ilk kitaptaki yazısı. Her ne kadar o bunu “müdahaleler” diye adlandırabileceğimiz üç yapı üzerine ortak bir değerlendirme olarak yazmış olsa da, bu uzlaşmanın bütün mimarlık çalışmalarımın çok kısaltılmış bir özeti gibi görüldüğünü fark etmiştim.

Fark ettiğim şeylerden bir diğeri de kavramsal yanının bütün çekiciliğine rağmen benim için “mimarlığın maddi özü” diyebileceğimiz “inşa edilen şey” olma halinin çoğu zaman daha önde olduğu ve kavramların bu maddi özün içinden çıktığı ya da orada, onun bizzat içinde durduğuydu.

Bu kez kitabın adı *Düşünceler/İşler*; zira birinci kitaptaki düşüncelerin bunca zaman sonra ayrıştırılamaz bir biçimde düşüncelerimin içinde olduğunu hissediyorum. Bu gidişle üçüncü kitabı yapacak kadar vaktimiz ve işimiz olursa yalnızca *İşler* demekle yetineceğimiz gibi geliyor...

my own and until 1987, I did nothing that could be considered architecture-related, but instead traveled and took photographs to review and reiterate what I understood, particularly of antiquity and of tradition.

This period in which I strived to understand what I was and would be doing had ended my leftist political affiliations, if not in the intellectual, then in the organizational sense. In the 1987–1990 period, on the other hand, I was engaged in things like interior design, furniture, renovation & display; fields that encircle architecture in general and, as I realized later, nurture mine. Therefore, I considered all of that an “introduction to architecture” and included, in the first book, only works from the 1990–2004 period. In addition to Tansel’s piece, I had tried to demonstrate how the short stories about the unique features of the buildings and projects in the book were integrated with my own story. As each work was described by a short essay, the relations they established with each other was simultaneously articulated and buildings of entirely different functions and locations thus seemed to carry important characteristics in common through the ways in which subjects such as mass, form, space, atmosphere, detail, and material were treated in that context.

As I practiced architecture, whenever I came across the parameters of a new project, I would try to find a unique answer based on the questions I would constantly repeat, as I had no ready answers in my head, and I was able to find the answer. Nonetheless, once I reviewed collectively all that I had done, I noticed, much like others could, the presence of a common denominator that I felt was imperceptible yet strong, connecting all the buildings to one another even though each one of them stood apart with their own, unique features.

“The common point of all these strategies is that they are all, in different ways, reconciliation strategies with the context (physical, historical, cultural): a reconciliation of what does and should exist,” was the ending of Tansel’s introduction in the first book. In so much as he wrote this as a common assessment of three buildings we can define as “interventions,” I realized that this reconciliation was a very abbreviated summary of all my architectural works.

Another thing I noticed was that despite the attractiveness of its conceptual aspect, the state of being “the constructed thing”, which we can call the “tangible essence of architecture” was always in the forefront for me. Concepts, I realized, either emerge from this tangible essence or remain there, right inside of it.

İnşa edilen şey
olarak Boşluktaki
Beyaz Ev
White House in
the Emptiness as
the constructed
thing
2002

İkinci kitap da yine Tansel'in ısrarıyla gerçekleşiyor ama yazarı bu kez İhsan. Her zaman yeni bir şey öğrendiğim; iyi bildiğim şeyleri bile ondan dinlediğimde yeni boyutlar edindiğim biri tarafından yazılmak da büyük bir ayrıcalık.

2004'ten bu yana mimarlığımın akışında hem akademik hem de inşa etmek bağlamında çok şey oldu ama öncelikle başlangıçları daha eskiye dayanan iki konudan söz etmek istiyorum: 1999 yılında, Serhan Ada'nın desteğiyle Han ve İhsan'la İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde birlikte gerçekleştirdiğimiz; sonuna yakın bir aşamada depremle kesilse bile hatırı sayılır bir sergiyle bitirdiğimiz yaz stajında 30 öğrenci ile yaptığımız çalışmaların iki önemli sonucundan biri bizim NSMH olarak girişimimizle kurulan Mimarlık Yaz Okulu; diğeri ise çok daha kapsamlı bir çalışma sonunda İhsan'ın ve Tansel'in yürütücülüğünde kurduğumuz İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Yüksek Lisans Programı oldu.

Mimarlık yaz okulu programlarımızı 1999'dan bu yana hâlâ sürdürüyoruz. Her yıl farklı mimarlık okullarının farklı sınıflarından 10 öğrenci ile "Bir Coğrafya Dersi Olarak Mimarlık" başlığı altında; daraltılmış, kırsal bir alanda geleneğin verileriyle bugünün mimarlığına ilişkin çalışmalar yapıyoruz. "Okullarda Öğretilmeyenler" diye de nitelendirilebilecek olan bu coğrafya dersinden bulunduğumuz yere, çevremizdekilere; kim ve ne olduğumuza dair çok şey öğreniyoruz.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yüksek Lisans Programı'nı ise 2004 yılında kurmuş, birbirinden farklı okullardan programa katılan istekli ve meraklı öğrencilerimizle çok iyi bir stüdyo ortamı oluşturup tutkuyula çalışılan, üretken bir atmosfer sağlayabilmiştik.

Okul süreci boyunca İhsan Bilgin, Tansel Korkmaz, Han Tümertekin, Emre Arolat, Murat Güvenç, Mehmet Kütükçüoğlu, Can Çinici, Murat Tabanlıoğlu, Şevki Pekin, Serhat Akbay, Sibel Bozdoğan, Atilla Yücel ve Günkut Akın'la birbirine benzeyen/benzemeyen mimarlıklar ve mimarlık düşünceleri üzerine birçok şey paylaştık ve çok şey öğrendim. Bu öğrendiklerime öğrencilerimden öğrendiklerimi de eklediğimde, ilk aşamasını Bektaş'la yaşadığım ve adına "okul sonrası mimarlık eğitimi" dediğim şeyin sonraki aşamalarından birinin de bu olduğunu söyleyebilirim.

Mimarlık Yüksek Lisans Programı'nın direktörü de olan İhsan'ın çağrısıyla 2004 yılında, Emre'yle birlikte İstanbul Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul Yerleşkesi'nin tasarımı için davet edildik. Çok zor; ama çok güzel bir çalışma süreciydi.

Yahşibey'de
mimarlık
yaz okulu
Architecture
summer school
in Yahşibey
2004

Silahtarağa
Elektrik
Fabrikası
Silahtarağa
Electricity
Power Plant
2004

İstanbul Bilgi Üni.
İstanbul Bilgi Uni.
Dolapdere
2004

Mimari
Tasarım Yüksek
Lisans Programı
Graduate
Program in
Architecture
2004

This time, the book is titled, *Ideas and Works*; I now feel that my dreams from the first book are, after all this time, an intrinsic part of my ideas. At this rate, if we shall have enough time and work to write a third book, we shall simply call it *Works*...

The second book was once again Tansel's idea, but this time, the writer is İhsan. It is always a great privilege to be written about by someone from whom I always learn new things or even get a fresher perspective even when I hear from him the things I know well.

Since 2004, much has happened in the course of my architecture, both in terms of academics and construction, but I would first like to address two topics that date much further back. The first one is the Architecture Summer School founded through the initiatives of NSMH as one of the two outcomes of the summer internship we organized with 30 students at İstanbul Bilgi University in 1999 with Han and İhsan through the support of Serhan Ada, which we finalized with a substantial exhibition, although the program was interrupted by a serious earthquake just before its completion. The other is the İstanbul Bilgi University Graduate Program in Architecture we cofounded with İhsan and Tansel under their direction after much more exhaustive planning and work.

The architecture summer school programs have been well underway since 1999. With the participation of 10 students from different classes of different schools of architecture each year, we are conducting studies under the heading "Architecture as a Course in Geography" on the architecture of the present with the input of tradition in a compressed, rural area. We learn much about where, what and who we are and what we are surrounded with from this geography course that can be renamed as "what is not taught at school."

We founded İstanbul Bilgi University's Graduate Program in Architecture in 2004. We were able to create a wonderful studio environment with enthusiastic and curious students joining the program from a variety of schools and maintain a passionate and prolific setting.

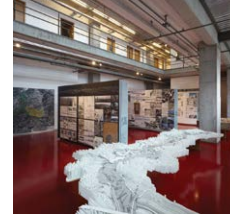
Throughout the school period, we shared many things on similar/dissimilar architectures and ideas on architecture with İhsan Bilgin, Tansel Korkmaz, Han Tümertekin, Emre Arolat, Murat Güvenç, Mehmet Kütükçüoğlu, Can Çinici, Murat Tabanlıoğlu, Şevki Pekin, Serhat Akbay, Sibel Bozdoğan, Murat Güvenç, Atilla Yücel, and Günkut Akın; I have learned much from the program. When I add to that what I learned

Oğuz Özerden ve Yiğit Ekmekçi'yle temsil edilen işveren ve hem işveren hem mimar grubu içindeki varlığıyla neredeyse bütün kurguyu yöneten İhsan'la sıkı bir iş çıkardık. Çok şey öğrendiğim ve iyi anılar biriktirdiğim bir çalışma süreci olduğunu söylemeliyim. İyi anılarım içinde 2007 yılında Santralİstanbul Yerleşkesi'nde mimarlık eğitimine başlamamız da var. Kendi tasarımı olan bir okulda mimarlık eğitimi vermiş olmak harika bir deneyimdi.

Üstelik 2014 yılında eski elektrik santralının ilk iki kazan dairesinde açılan ikinci mimarlık okulunu tasarlamış biri olarak bu durum benim için eşsiz bir deneyime dönüşmüştü. Son olarak Silahtarağa Elektrik Santrali Yerleşkesi'nde son yapılan tribün yapısı olan, Seyfi Arkan tarafından tasarlanmış bir binayı Hukuk Fakültesi'ne dönüştürdük.

Her ne kadar düşüncelerimizle ve projelerimizle de mimarlık yapıyor olsak bile benim için ancak yapıya dönüştüğünde turunu tamamlıyor mimarlık. Bu yüzden yapmak, inşa etmek anlamına geliyor en çok ve inşa edemediğimiz zaman çalışmalarımızın önemli bir yanının eksik kaldığını hissediyorum. Belki sadece mimari tasarımın doğası –bir gün yıkılacak olsa bile– yapılmak için düşünülmüş olmasıdır ve bu yüzden turun tamamlanması için inşa etmek gerekiyor... Buna karşılık yapamadığımız için üzüldüğümüz yapıların yanı sıra yapılmadığı ya da yapım süreçlerinde istediğimiz gibi olmayacaklarını anlayarak sorumluluk alanımızın dışına çıkarabildiğimiz için ferahladığımız yapılar da var.

Kimi zaman “işverenlerimize rağmen” yapmak zorunda kalsak bile, inşa etmenin öteki ucu olan işverenlerimiz nitelikli bir mimari destek sağlamadıkça iyi bir yapı elde etmek çok zor. Masanın karşılıklı taraflarında oturmamıza rağmen zaman zaman aynı tarafta oturup konuları birlikte geliştirdiğimizde daha iyi bir sonuçta doğru daha kolay gidebiliyoruz. İyi bir işveren kadar önemli olan ve çoğu zaman bu ülkede en zor bulunan girdi olarak yapımcıları da eklemeliyim. Bugüne kadar en iyi inşa edebildiğimiz yapımız Gön Deri Fabrikası'nın ikinci fazı ve ne tuhaftır ki bu binanın yapımcısı da biziz... İsteddiğimiz koşullarda kimsenin yapmaya aday olmadığı bu yapı için bir yıllığına ofisimizi şantiyeye taşımış, 1/1 maket yapar gibi yapmış ve yapılabilir olduğunu görmüştük. Çok basit bir kuralı vardı inşa etmenin: Her şeyin hiç aksamadan yolunda gitmesi gerekiyordu ve böyle de olmuştu.

E3 Binası,
İstanbul Bilgi
Üniversitesi
E3 Building
Istanbul Bilgi
University
2010

Mimarlık
Fakültesi
Kazan Daireleri
Faculty of
Architecture
Boiler Houses
2014

Gön Deri
Fabrikası 2
Gön Leather
Factory 2
2005

Hukuk Fakültesi
Faculty of Law
2017

from my students as well, I realized this was also one of the subsequent stages of what I first experienced with Bektaş and came to call “post-graduate training in architecture”.

Upon the invitation of İhsan, who was also the director of the Graduate School for Architecture, Emre and I were called to design Bilgi University's Santralİstanbul Campus. It was quite an arduous but equally enjoyable working process.

We delivered a fine project to the clients represented by Oğuz Özerden and Yiğit Ekmekçi and to İhsan, who orchestrated nearly the entire construct with his participation both in the employer and architect groups. I must admit that I learned many things, accumulated wonderful memories. Among these is the start of architecture education on the Santralİstanbul Campus in 2007. It was an amazing feeling to teach architecture at a school we designed.

As someone who designed the second school for architecture launched at the first two boiler houses of the former power station in 2014, this entire process became a priceless experience for me. Lastly, we transformed the building Seyfi Arkan designed as the last turbine unit on the Silahtarağa Power Station into the School of Law.

We might be doing architecture with our ideas and projects, but as far as I'm concerned, architecture completes its course when it translates into a building. Therefore, designing mostly means building and I feel that an important part of the work is missing when we can't or don't build our designs. Perhaps only architectural design –even if it is demolished one day– is meant to come to life, so it must be built to complete the cycle... Nonetheless, while I am saddened to see that some buildings never come to life, I am, at times, relieved some are not built at all or happy to step out of our realm of responsibility when I realize during the construction process that it will not turn out the way we desired.

Sometimes, when we have to design “despite the client,” it is difficult to attain a fine building unless our clients –the other end of construction– do not provide us with architectural support of a finer quality. Although we sit on opposite sides of the table, sometimes we move faster towards a better solution when we sit on the same side and develop ideas together. I must add to that builders are just as critical as good clients and are rarely found in Turkey. The building we were able to build best to this date was the second phase of the

Mimarlık düşüncesinin geliştirilmesi ve Turgut Cansever'in deyimiyle "dünyanın güzelleştirilmesi" için en iyi yöntem, bitmiş ve kullanılmakta olan bir yapıdır diye düşünüyorum. "Yapma bilgimiz"i, olması gerektiği şekilde kullanabildiğimiz yapıları bitirip teslim ettiğimizde hep daha çok şey öğrenmiş ve her seferinde en baştan başlasak bile sonraki denemelerimiz için daha çok 'kullanışlı bilgi'yi biriktirmiş oluyoruz.

Yapamadığımız için üzüldüğüm binalardan biri olan "Mazi'daki Ev"le bitiyordu ilk kitap. İki sayfayı kaplayan bir ilk eskiz ve ilk çizimler vardı. O sıralarda uğraştığımız son iş olduğu için kitabın sonunda yer vermiş, henüz çalışmanın başlarında olduğumuz için de ilk aşamadaki çizimlerle yetinmiştik. Nasıl olsa o zamana kadar inşaat biter, yapı kullanılır ve bir sonraki kitap bu binayla başlar diye düşünmüştüm ama düşündüğüm gibi olmayan bir sürü şeyden biri de bu oldu ve çizdiğimiz proje yapılamadı.

Şimdi aynı yerde ve neredeyse bizim çizdiğimiz projenin izleri üzerinde, bir tür "mimarsız mimarlık" diyebileceğimiz bir yapı var. Kısa bir zaman önce terasında oturup yemek yediğimiz bir sırada "Bu benim yapım değil; ama benim düşündüklerim üzerine kurulu; mimarların mimarlığı ile mimar olmayanların mimarlığı arasındaki fark ayrıntılarda mı gizli yoksa?" diye düşünürken buldum kendimi.

Çok fazla girdi olsa bile iyi bir mimarlık için "yer" ve "program" verileri en önemli belirleyiciler ama yer daha da önde duruyor benim için; zamanla program değişiyor ama coğrafya büyük ölçüde aynı kalıyor. İbn-i Haldun'a atfedilen "coğrafya kaderdir" sözü en çok mimarlık ve mimarlar için geçerli olmalı. Hem yapıların hem de mimarların kimliklerini ve hatta kaderlerini beşeri ve fiziki coğrafya belirliyor. Nerede ne yapacağımızın kararını vermek için Rafael Moneo'nun deyimiyle "yerin fısıltısı"nı dinlemeye ve duymaya ihtiyacımız var.

İşin en zor yanı olsa bile, tuhaf bir biçimde işlevin ne olduğuna ve nasıl sorunsallaştırılıp çözüldüğüne bağlı olarak, yaptığımız çalışmaların yoğunluğu doğru çözümün de neredeyse kendiliğinden belirmesini sağlıyor. Aynı konuda ikinci bir alternatif bulamıyor olmamızın nedeni de bu olmalı.

Form da bu yolla elde ediliyor ve işlevin derinden derine sorgulanmasıyla elde edilen formun da bir işlevi oluyor sonuçta. Bizden önce var olan bir "yer"e bir şey eklemek ve böylelikle o yeri daha iyi bir "şey"e dönüştürebilmek ne büyük bir yetki ve ne büyük bir sorumluluk...

"Mazi'daki Ev"

eskizi

Sketch of

"House in Mazi"

2004

Mimarsız

mimarlık

Architecture

without

architects

2003

Gön Leather Factory and, strangely enough, we are not only the designers, but the builders of it as well... When no one volunteered to build in the conditions we demanded, we took it upon ourselves, moved our offices to the construction site for a year, did it like a one-on-one model, and saw that it was in fact doable. There was one very simple rule of construction: Everything had to be on track without any problems and it was.

I believe that the best method to advance the idea of architecture and to "beautify the world" in Cansever's words is a building, completed and in use. When we complete and deliver the buildings in which we know our "knowledge to design" in the right way, we always learn more and even if we start from scratch every time, we still accumulate more "useful information" for each subsequent attempt.

The first book ended with "A House in Mazi," one of the buildings I regretted not seeing come to life. The book featured a first drawing of two pages. Since it was the latest project we had been working on at the time, it was included in the last pages of the book and confined to earlier drawings, as we were in the initial stages of it. I had thought that by that time the construction would be completed, the building would be in use and the next book would begin with this building, but it became one of the designs that did not turn out the way I intended and our drawings were never brought to life.

Today, in the same spot and almost on the traces of the project we had drawn stands a building we could call "architect-less architecture." Some time ago, as I was seated on the terrace of that building and having dinner, I found myself thinking, "This is not my building, but it's based on my ideas; is the difference between the architecture of architects and the architecture of non-architects hidden in the details?"

Even if there are too many items on the agenda, the input on "location" and "program" are the most important determinants, but "location" is a step ahead of them as far as I'm concerned. Programs might change in time, but geography remains the same for the most part. Attributed to Ibn Khaldun's words "geography is destiny" must be most pertinent to architects and architecture. Anthropogeography and physical geography determine the identity and even the fate of both buildings and architects. To make the decision on what to do where, we need to listen and hear Moneo's "whisper of the earth."

Bu yüzden belki en iyi bilmemiz gereken şey bizden önce orada ne ve kim olduğudur. Ancak o zaman yapının bulunduğu "yer"le bizim üzerimizden kuracağı anlamlı ilişkiyi yaratabiliriz. Her defasında en baştan başlamamızın ve her duruma uygun hazır cevaplarımızın olmamasının nedeni de bu olmalı.

"Mimarlığın temel meselesi" olan ve ancak çok başarılı mimarlıklarla binanın içinde oluşturulabilen –sıfatı Brecht'ten ödünç alarak– "epik mekân" olarak adlandırmayı tercih ettiğim "etkileyici atmosfer", kütlenin topografya ile kurduğu iyi tasarlanmış bir ilişkinin sonucunda yapının dışında da gerçekleştirilmeli ve bu durum daha sonra orada yapılacaklar için anlamlı bir veriye dönüştürülmelidir. Tıpkı kısa kısa değinerek anlatmaya çalıştığım ve başlangıçta işleve, yere, forma, istenenlere ve alışkanlıklara ilişkin, birbirinden kopuk soyut düşünceler gibi görünen bütün bu girdilerin mimarlık anlayışımızla birleşip "mimarlığımızın maddi gerçekliği"ne büründükten sonra başa dönerek mimarlık anlayışımızı belirleyen girdilere dönüşmesi gibi.

Though it may be the most difficult part of the job, the intensity of the exercises we conduct on the function of the building and how it can be problematized and resolved almost encourages, strangely enough, the solution to come up on its own. This must be the reason behind our failure to find a second alternative on the same subject.

Form is obtained the same way and when it emerges through a profound questioning of function, form attains a function in the end as well. Adding something to a "place" that existed before us and transforming that place into a better "thing" is such great power and responsibility... Perhaps, the thing we must know best is who and what existed there before we did. Only then can we create the meaningful relationship the building will establish, through us, with the 'place' it occupies. This must be why we begin from the start all over again and never hold ready-made answers applicable to every circumstance.

As the "fundamental issue" of architecture and only created inside the building through extremely successful architecture, the "impressive atmosphere" that I prefer to call "epic space" –by borrowing the term from Brecht– should also be executed outside the building as a result of the well-designed relationship the mass establishes with topography. By extension, this condition should be converted into meaningful input for what will be done there in the future. Much like the ways in which our notion of architecture converges with all this input that appears as abstract ideas but pertains to function, location, form, demands, and habits, as I tried to explain briefly earlier, and evolves into parameters that, returning to the starting point, determine our understanding of architecture after wrapping itself in "the tangible reality of our architecture."